

vega zakona o narodnih šolah in naj se priznanje usposobljenosti poveri nadzorniku, kar se naj skuša s strani „Zaveze“ uveljaviti.

Posebni šolski uradni list.

Sprejet je bil predlog odseka, da naj bi za šolstvo pričel izhajati poseben uradni list, ki se naj tiska v slovenski tiskarni. „Zaveza“ naj predloži predlog Višjemu šolskemu svetu.

Znižana vožnja po železnicah.

Delegacija naroča „Zavezi“ naj deluje z vsemi sredstvi na to, da se znižanje vožnje — kot državnim uradnikom — čimprej uveljavi. (NB: Opozorjamo na „pisarno strokovnega tajništva“ v današnji številki.)

Zoper omejevanje osebne svobode.

Sprejeta je bila sledeča resolucija odseka: „Ministerialni odlok, ki prepoveduje sprejem učiteljev — gašistov v aktivno vojno službo in utesnjuje učiteljsvo in njegovo osebno svobodo, je v navzkrižju z zahtevo, da morajo biti javne službe vsem državljanom v jednaki meri dostopne ter sili na oni strani prizadevanje v stan, kojega more uspešno izvrševati le, kdor čuti za to poklic, na drugi strani pa jim zabranjuje dostop v stan, v kojem bi se lahko z velikim uspehom uveljavili, med tem ko bi bili šolstvu in sebi v balast.“

Izvedba te min. naredbe bi tedaj pomenila hud udarec po šolstvu in istotako po zasebni sreči in zadovoljnosti prizadetega.

Učiteljsvo zahteva tedaj v interesu človečnosti in šolstva, da vlada omenjeno min. odredbo preklicuje in se tako ustreže načelu, da morajo biti vse javne službe vsakemu državljanu v jednaki meri dostopne.

Protest učiteljskega protinovega uvajanja koruptivnih razmer.

Tov. Šmajdek je prečital odlok nekega okrajnega glavarja in pojasnil škandalozen slučaj, ki ga je zagrešil neki okrajni glavar na pram neki učiteljici, ki spominja popolnoma na vlado Susteršičeve dobe.

Sprejet je bil predlog, da učiteljsvo javno protestira proti takim slučajem, obsoja nekorektno postopanje s strani glavarstva in pozivlja „Zavezo“, naj stori vse korake, da se ponovni taki slučaj v novi dobi zatro že sedaj v kali. Ob poročilu o tem slučaju je za vlado med delegati in zborovalci veliko ogorčenje, da so pod sedanjno vlado taki slučaj sploh še mogoči. Srbski tovariši so ob poročilu tega slučaja zmajevali z glavo.

O tem izpregovorimo ob priliki še javno besedo.

Poročilo pedagoško-didaktičkega odseka.

Poročevalec tov. Pav. Fleré.

Reforma šolskih tiskovin.

Nekateri tovariši so že poslali vzorce za enotno uradovanje in enotne tiskovine. Iz večih poročil iz zadnjih štev. „Uč. Tov.“ je posneti, da bi bilo takih obrazcev še več dobiti. Obenem pa je znano, da se z isto zadevo bavi Višji šolski svet. Zato naj „Zaveza“ v „Uč. Tov.“ pozove vse one, ki imajo kakšno tozadevno predlogo ali kakšno vzorec, naj jih pošljejo do konca t. l. na „Zavezo“; ta jih zbere in odstopi Višjemu šolskemu svetu.

Sprejeto!

Za odpravo nemškega pouka.

„Zaveza“ se pozivlja naj stori vse korake, da nemščina tudi v višjeorganiziranih šolah kot neobvezni predmet odpravi. V novi svobodni državi naj bo konec našemu hlačenju.

Resolucija se sprejme. Vodstvo „Zaveze“ se poveri, naj stori po lastnem predvaru primerne korake, da se dotična naredba Viš. šol. sveta v kolikor se tiče samo nemškega pouka (Ur. list z dne 30. jan. 1919) razveljavi.

Enotne počitnice za vso Slovenijo. „Zaveza“ naj deluje pri Višjem šolskem svetu na to, da se uvedejo enotne počitnice za vso Slovenijo in sicer od 1. 7. do 31. 8. vsakega leta.

Poročilo časnikarsko-književnega odseka.

Sprejeto so bile tozadevne resolucije, ki smo jih priobčili v zadnji številki lista.

Poročilo odseka za reformo šolstva.

Tudi v tem oziru so bile sprejete resolucije in izvoljen odsek, kakor smo objavili to v zadnji številki.

Dopolnilne volitve v odseke.

Tov. Fleré poudarja, naj se pri volitvah ne ozira na zastopnike bivših kronovin, temveč naj pri izbiri pride v poštev le garancija, da bo izvoljeni v resnici delovali točno in marljivo pri potrebnem delu.

V odseke so bili izvoljeni sledeči tovariši in tovarišice:

Gospodarski odsek: Bernot I., Lapajne, Likozar, Pristovšek, Voglar.

Stanovsko-pol. odsek: Črnagoj, Lovšin, Mahkota, Stefančič, Šumer.

Pedagoško-didakt. odsek: Aichholzer, Baukart, Kmetova, Mehletova, Vendramin.

Časnikarsko-književni odsek: Dimnik, Gangl, Fleré, Mervič.

Predlogi in nasveti.

Tov. Lapajne je stavil sledeče predloge:

Trgovski tečaj na „Licelu“.

Najodločnejše se protestira, da se pri vsprejemu v ta tečaj zastopajo učiteljski kandidati drugega in tretjega letnika za absolventinami osmega razreda in se zahteva, da se tozadevni sprejemni pogoji izpremenijo.

„Dom in Svet“.

Delegacija protestira, da bi se naš stan blati v listu, ki zasleduje kulturna stremeljenja slovenskega naroda, kakor se to vrši v zadnjih številkah „Dom in Sveta“.

Vnanji pozdravi.

Zagreb. 4. 9. 1919: Bratski pozdrav Slovenima i Srbima. Naprej zastava Slave! Za „Zavezo“ Trstenjak.

Sarajevo. 4. 9. 1919: Srdačno pozdravljamo odlično zborovanje i želimo svaku sreću u radu na narodnom sloju i jedinstvu. Za „Zavezo“ učiteljskih društava u Bosni i Hercegovini! Predsednik Lazarević, tajnik Blazeković.

* Protestna vloga z opisom slučaja je že odposlana ne merodajno mesto. Op. uredn.

Chrudimí, 27. 8. 1919: Čehoslovaška: Najsrdačnejši pozdrav vsemu učiteljskemu slovenskemu. Jsem poteščen, že svobodné republiky Československé mohou pozdraviti svobodné učitelstvo slovenské. Tešme se z toho, že nebude již mořiti ani Vaše ani naše školství mřa klerikální a drah byrokratického zákonska. Nyní očekáváme, že njen náš, ob i Váš národ svrhne se sebe klerikální jámo fimske, právě tak jako svrhlo byrokratické jámo zákonské. Až to se stane, bude naše slovanské národy opravdu pokrokovými a zavládne u nás a mezi námi láska, štěstí a blahobyt.

Vášemu pokrokovému učiteljskemu Jihoslovanskému z plna srdece volá „Živeli“!

Adolf Šustr, m. p.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Poziv predsednikom okrajnih učiteljskih društev.

Vse predsednike in odbornike okrajnih društev opozorjamo na sklepe delegacije glede obravnave načrta novega zakona o narodnih šolah, ki smo jih priobčili v zadnji številki „Uč. Tov.“

Predsedniki naj takoj ukrepejo, da prevzame kak član društva referat o izpreminjavalnih predlogih k zakonu, in da temu pošljejo vsi člani svoje izpreminjavalne predloge. Isti naj jih uredi in vpošlje „Zavezi“. Kjer je le mogoče, naj se sklče v to svrhu posebno zborovanje pri okrajnih društvih.

Pri izpremembi zakona je dolžan vsak učitelj in učiteljica sodelovati, zato je vsi na delo!

Društvene vesti.

+ Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj zboruje dne 9. oktobra t. l. v Kranju ob 2. uri popoldne v prostorih ljudske šole. Dnevni red se priobči še pravočasno pozneje.

+ Učiteljsko društvo za borovelski okraj vabi vse učitelje in učiteljice na jesensko zborovanje, ki se vrši v četrtek, dne 25. septembra t. l. ob 2. uri popoldne v prostorih ljudske šole v Ločah ob Baškem jezeru.

Dnevni red:

1. Poročilo društvenega vodstva.
2. Odobrenje zapisnika ustanovnega zbora.
3. Poročilo o delegacijskem zborovanju zaveze. (Poroča tovariš Zdravko Kovač.)
4. Volitev treh zastopnikov v učiteljski svet. (Poroča Zdravko Kovač.)
5. Volitev treh zastopnikov učiteljskega v okr. šolski svet. (Poroča predsednik.)
6. Vreditev blagajne (pobiranje članarine.)
7. Predlogi in nasveti.

Tovarišice) borovelskega sodnega okraja se odpelejo z jutranjim vlakom proti Podrožici in od tam proti Baškemu jezeru do postaje Bače, kjer je sestanek ob 11. uri. Na to si ogledamo Baško jezero in od tam idemo h kosilu v Loče, ki bo v gostilni pri Ressmann-u ob 1. uri popoldne.

Kosilo stane 7 K. Vsak udeleženec naj se najkasneje do nedelje, 21. t. m. prijavlji šolskemu vodstvu v Ločah.

Zborovanje se vrši točno ob 2. uri popoldne. Tovarišice) onostran Drave in rožeškega sodnega okraja, ki ne pridejo z vlakom, vlijudo vabimo na sestanek na kolodvoru, ako ne, prav gotovo ob 2. uri pri zborovanju. Tajnik: Fr. Pavletič.

+ Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer. Učit. društvo za pol. okraj Ljutomer je zborovalo dne 21. avgusta 1919 v Ljutomeru. V telovadnici ljutomerske šole se je zbralo veliko število društvenih članov in mnogo gostov učiteljev in neučiteljev. Tov. predsednik je prisrčno pozdravil vse.

Prva točka dnevnega reda je bila zborovanje slavnosten značaj. Društvo je poklonilo svojemu častnemu članu, bivšemu mnogozaslужnemu predsedniku, kot viden znak hvalečnosti, diplomu izdelano od akad. slikarja Košarja. Tov. Tomažič se prisrčno zahvali za častno oddolževanje in sprejme tudi čestitke ormož. učit. društva. Zadnji zapisnik se odobri. Nato se preide k dopisom. Sprejeta je bila resolucija glede vstetja službenih let onim tovarišem, ki vsled volnih razmer niso mogli pravočasno napraviti usposobljenostnega izpita.

Skleno se vpeljati v vse šole tuk. okraja Widrovo „Moje prvo berilo“.

Med drugimi predlogi so bili sprejeti sledeči:

1. Učiteljem — voditeljem šol, naj se s ozirni na njih delo funkcijnska doklada zviša sorazmerno s plačo.
2. Za šolstvo naj bi izhajal poseben uradni list.
3. Društvo pozivlja merodajne faktorje naj skrbje, da se v najkrajšem času izdajo nove čitanke, da bo mogoče čimprej odpraviti iz narodnih šol stare z avstrijskim duhom prepoljene šolske knjige.

4. V okrajih, kjer so vpeljane jesenske počitnice, naj se prestavijo iste na poletje.

5. Tov. Cvetko nasvetuje, da bi vsa šolska vodstva pravočasno naročila zvezke pri „Učiteljski tiskarni“, tako da bi tudi v tem oziru vladala na šolah enotnost.

6. Priporočila učiteljskemu naj našemu po hujškalni zapeljavnemu obnejuju ljudstvu pri vsaki priliki pojasnjuje in mu vceplja jugoslovansko idejo.

Delegatom za Zavezo zborovanje v Ljubljani so bili izvoljeni: Tov. Ivanjšič — Sv. Jurij; tov. Mikl — Stara cesta; tov. Mahorčičeva — Kapela.

Na predlog tov. Ivanjšiča, naj bi se vršila zborovanja pogostejše in vsakokrat s poučnim predavanjem, se sklne, da se snidem prihodnje leto poleti vsak mesec v zimskem času pa vsak drugi mesec.

Iz Jugoslavije.

— V časten spomin bivšemu c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku za Ljubljano — Lavtižarju. Iz zapisov viteza Kaltenegegra — dobesedno: „Wie der Schulinspektor Lavtižar brevi manu mitgeteilt hat, kennen die Schüler der V. Klasse der I. städt. Volksschule (Lehrer Ambrožič) und der VI. Klasse der IV. städt. Volksschule (Lehrer Likar) die österreichische Volkshymne nicht. — Ein Bericht wird gewärtigt. Kaltenegger m. p.“

— Draginjske doklade in nepreskrbljeni otroci. „Jugoslavija“ z dne 13. tm.

piše: Belgrajska vlada, odnosno nje finančni minister je nakazal novo draginjsko doklado za ženo 90 K in za vsakega nepreskrbljenega otroka po 90 K mesечно. Pamet sama pove, da je smatrati sieheri otrok, pa naj si bo star 10 ali 20 let, če si sam nic ne zasluži in je od staršev vzdrževan, šteti med nepreskrbljene. So pa gospodje, ki hočejo biti sieherji in juristi ob enem, tako pri vladi, višjem šolskem svetu (in seveda tudi drugod!) in ki trde, da otrok, ki je 18, 20 ali 22 let star, pa nima službe ali drugega posla, vse jedno šteti med »preskrbljene«. Iaki nazori so seveda enostavno neumni, a ker so jih pri odmerjanju nove draginjske doklade hoteli nekateri ljudje uveljaviti, a so se osmešili svetujem siehernemu, tako prikrajšanemu upravičencu, da nastopi pri najvišji instanci. V Jugoslaviji ne bomo trpeli avstrij-skih »štreberjev!«

— Ubogi vpehani uradni šime! Clovek je upal, da je poginila ta zvesta avstrijska zver (zoologi, ne zgrajajte se!) in se umaknila iskrenu sarcu, na kojem nam je prinesel junaski krajevci Marko mlado svobodo. A giej ga ziomka, kar se ti pojavi smel in pripeje iz davne preteklosti zaprasen akt, katerega vsebina je nad vse zanimiva. L. 1917. majnika meseca je vložil nas tovariš prošnjo za podporo, ki jo je podeljevala komisija za prezivljanje vpo-klicanim vojakom. Uciteljem vojakom je bilo izplačati podporo glasom min. odioka z dne 16. V. 17., št. 295 od XVII. dež. orambe. Kljub temu je ležala prošnja pri nekem glavarstvu do avgusta 1918 nere-sena. Sele na posredovanje drž. posl. g. dr. Ravniharja so izplačali učiteljevi zeni končno podporo, kar je bilo tik pred poimom.

Dne 2. 9. 19 pa dobi učiteljeva žena rešitev svoje v maju 1917 (I) vlozene prošnje, da se prošnja ne ugodi, ker itd.... Okrajna komisija je rabila za rešitev prošnje torej samo 28 mesecev in se je sled-nje še nesmrtno blamirala. Odpravimo birokratizem!

— Meščanske šole v Sloveniji. Imenovanja na seji višjega šolskega sveta dne 12. t. m.: I. deška v Ljubljani: Luka Jelenc (ravnatelj), Janko Orožen, Anton Dragan, Janko Blagajne, Alojzij Novak; II. deška v Ljubljani: Josip Bežal (ravnatelj), Pavel Kunaver, Ivan, Kunc, Fran Pristovšek; I. deklis-ka v Ljubljani: Franja Zemmetova (ravnateljica), Marija Arzelinova, Marija Palmetova, Marija Mehletova, Ana Ojstriževa, Marija Sodnikova, Klotilda Waschtetova, Marija Meškova; II. deklis-ka v Ljubljani: Albina Golobova (ravnateljica), Ivanka Kalinova, Marija Ramovčeva, Marija Novakova; Tržič: Albin Lajovic (ravnatelj), Marija Kmetova, Alojzij Skorpik; R. ibnica: Anton Mervic (ravnatelj), Fran Samec; Ptuj-deška: Dragotin Kveder (ravnatelj), Fran Cilenšek; Ptuj-dekliška: Irma Scheligova (ravnateljica), Alojzija Komutova, Marija Voršičeva, Iva Kobalova, Ljudmila Janežičeva; Ljutomer: Jan Baukart (ravnatelj), Alojzij Bajec; Zalec: Josip Bernot (ravnatelj), Franc Likar, Melhior Rismal, Janko Korže; Celje-deška: Beno Serajnik (ravnatelj), Ivan Cernej, Franc Hribarnik, Ferdo Sentjurc, Alojzij Poljšak; Celje-dekliška: Josip Brinar (ravnatelj), Gvi-don Klier, Elza Proftova, Olga Lobarjeva, Ana Zupančičeva, Marija Kernova, Miha Plohlava; Maribor-deška: Dragotin Humeč (ravnatelj), Gustav Silik, Milan Vanda, Josip Poljanec, Slavoj Dimnik, Josip Rekmán, Alfred Fröhlich, Maks Kovač, Franc Skof, Franc Ferjančič; Maribor-dekliška I.: Leopolda Korišičeva (ravnateljica), Emilija Makarovičeva, Ida Kisevetrova, Marija Schneiderjeva, Tereza Koserjeva, Avgusta Fontana, Rožica Bajtova, Angela Sobolka, Marija Rožmanova; Maribor-dekliška II.: Antonija Štupca (ravnateljica), Zora Klavžarjeva, Ana Pečornikova, Jelena Levstikova.

— Mestna-meščanska; osnovna-naroda šola. Zakoski osnutek o preustroju našega šolstva nam daje povod, da razmišljamo tudi o nazivanju naših šol. Za »meščanske« šole je slovenska anketa za preosnovno šolstva menda nasvetovala iz raz »strokovna« šola, a zakonski osnutek je ostal pri dosedanjem nazivanju »meščanska« (gradjanska) šola. Dasi izraz »meščanska« šola ni točen glede pristojnosti učencev, niti glede krajev, kjer se nahajajo te šole, vendar pa se mi zdi, da je le še bolj priporočljiv kakor pa ime »strokovna« šola; zakaj izraz »strokovna« šola daje nehoti misliti na razne trgovske, rudarske, obrtne i. dr. slične šole, v katerih se res poučuje za določene stroke, a meščanska šola ima še značaj obče izobraževalne šole, ki pripravlja za razne stanove in razne druge šole, ne pa za strogo očitane panoge javnega življenja! Ako se v zakonu ohrani izraz »meščanska«

šola, ne bo pa nikakor več kazalo, da na-pram javosti prepogosto rabimo nazivanje »mestna« šola za iste ljudske in druge šole, kojih poslopja so last mestne občine. To prinaša v javnem življenju sila nepri-jetne zamenjave, zakaj izraza »mestni« in »meščanski« sta si tako slična, da celo pismonoše, ki so sicer zelo izurjeni v čitanju naslovov, vendarie dostavljajo po-siljatve — celo važne! — napačnim pre-jemnikom. V nemščini take zmote niso tako lahko mogoče, ker sta besedi »stad-tische« in »Burger-« izpeljani iz različnih korenov. Pa tudi v stvarnem oziru ne vem zakaj naj bi imeli »mestne« šole, ce pa ne poznamo ne »trških« in »vaških« šol. Zdi se mi, da to označevanje še precej spomi-nja svoječasni mestni patricijev, in raz-likovanje mestni, pa trški in vaški učitelj tudi nic kaj prav ne sodi v današnje de-mokratsko dobo! — Zakonski osnutek se je za označevanje vsega nižjega šol-stva oprijel izraza »narodne« šole, ki bi obsežale: 1. otroška zabavišča, 2. osnov-ne šole, 3. nadaljevalne šole in 4. meščan-ske šole. Ozanacba »narodne« šole kot najširši pojem bi bil odslej v uporabi v raznih zakonskih določbah, uradnih poro-cih itd., a v vsakdanjem obcevanju, v ljudski govorici pa bi se morali oprijeti novega izraza »narodne« šole pri nas že precej udomačen — ponekod v zavednih občinah se že celo licno bere na procesju šolskim stavb — zato se mi zdi primernej-se, ako bi predlagane oznacbe za nižje šolstvo zamenjali takole: o s n o v n e š o - l e delimo na otroška zabavišča, n a r o d - n e šole, nadaljevalne šole in meščanske šole. — Os.

— Višji šolski svet v Ljubljani opo-zorjamo na sklep dežerne vlade za Slove-nijo, s katerim se uvršča Ljubljana v I. razred aktivitetnih doklad. Istotako je sprejet sedaj nacrt naredbe za mesto Ma-ribor. Sklep za Ljubljano je bil naprave-n pred kakimi 6. meseci, vendar ni de-ležno ljubljansko učiteljsvo do danes ak-tivitetnih doklad I. razreda. Pricakujemo, da Višji šolski svet zadevo takoj poslami in uredi; kajti draginja narasca, število ljublj. prebivalstva tudi.

— Sklepni razredi na ljudskih šolah v Ljubljani. Za mladino, ki je dovršila peti razred ljudske šole le z zadostnim vspehom in ki vsled tega ne more biti vspre-jeta v I. razred kake meščanske šole, usta-nove se na ljudskih šolah v Ljubljani sest-i razredi kot sklepni razredi, ki v njih po-cakajo otroci zakonite starosti, da lahko dobe odpustnice. Takšni razredi se otvo-re: na I. mestni deški ljudski šoli za to šolo ter za šišensko deško ljudsko in za IV. mestno deško ljudsko šolo; na II. mestni deški ljudski šoli za to šolo in pa za III. in IV. mestno deško ljudsko šolo; na I. me-stni deklisli ljudski šoli za to šolo in pa za deklisli ljudsko šolo v Spodnji Siski.

— Meščanske šole v Ljubljani. Letos se otvoré v Ljubljani nanovo štiri me-ščanske šole in sicer dve deski in pa dve deklisli. Jedna deška bo nastanjena v po-slopju IV. mestne deške šole na Prulah, jedna pa v šolskem poslopju v Spodnji Siski; jedna deklisli v šolskem poslopju na Sv. Jakoba trgu št. 1, druga pa v šol-skem poslopju v Spodnji Siski. — Vpiso-vanje na »pomožni šoli« bo v torek 23. t. m. pop. ob 2. uri v poslopju II. mestne šole na Cojzovi cesti.

— Nove šolske knjige. Višji šol. svet je odobril učne knjige: »T r g o v s k o r a - č u n s t v o za trg. nadaljevalne šole in pripravljalne razrede na dvorazr. trgov-skih šolah, I. in II. del«, ter »T r g o v s k o r a č u n s t v o za dvorazredne trg. šole, I. del«, ki jih je spisal prof. Albert Sič.

— Nova šolska knjiga. Poverjeništvu za uk je z odlokom z dne 28. avgusta t. l. št. 3908 odobrilo učno knjigo »Brinar Josip, Citanka za meščanske šole, I. del«. Knjiga izide v povsem predelanem izdanju čez nekaj tednov v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

»Selbsthilfe der Lehrerschaft Steier-marks.« Od 20. jan. 19., od 173 smrtnega slučaja H. Steindorferja so sledeči trije novi smrtni slučaj za vplačati pri društvu: 5. apr. t. l. K. Schmidt, vod. v Mari-boru, 25. jul. A. Hofer, uč. v Mariboru, 22. avg. F. Diwisch, naduč. žena. Društvo opozarja člane, da vpošljejo čimprej zne-sek 6 K. Opozorjamo na to učiteljsvo, ki je še včlanjeno pri imenovanem društvu.

Književnost in umetnost.

Nova knjiga o zgodovini Jugoslova-nov. V prihodnjih dneh izide v založbi Tiskovne zadruge v Ljubljani, Anton Me-likova, Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slo-venecv. Knjiga je namenjena onim, ki se hočejo obširneje poučiti o naši preteklosti in obravnava jugoslovansko zgodovino enotno in ne ločeno po plemenih. Jako okusno opremljena knjiga bo veljala 10 K,